

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

12. Præcepta de vxoribus ducendis, & nuptijs contrahendis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Deuteronomij 24. præcipitur, vt qui duxerit nouam vxorem, non cogatur ad bellum procedere, nec vllum publicum negocium suscipere, sed domi suæ maneat anno integro immunis & liber à bello, & omni officio publico. Lex est æquitatis & vtilitatis publicæ ciuilibus, vt ita Respublica augeatur prole & familijs. quod non fieret, se statim maritus à nuptijs abstractus, bello & periculis objiceretur. nam multa coniugia intermitterentur. Annus ille erat lætitiæ, ad quod Christus alludens: *Quandiu, inquit, filij sponsa cum suo sunt, iugere non possunt.*

Cap. XII.

P R A E C E P T A

De vxoribus ducendis, & nuptijs contrahendis.

Prohibuit lex Deuteronomij 7. ex Gentibus vxores ducere; ne scilicet earum studio, & opera à verò Dei cultu & religione seducti viri, vel vxores auerterentur; & seuerius coniugia cum finitimis gentibus, eo quod facilius poterant ab illis decipi, & perueriti. Permittebat tamen lex Deuteronomij 21. vt Hebræus Ethnicam foeminam in vxorem duceret, si abiecto idolorum cultu, & legem Iudæorum professa, sese illi adiungeret. Vnde (vt proxime nominato loco dicitur) foemina Gentilis bello capta, non aliter in vxorem duci permittebatur, nisi prius rafa caesarie, & præcisus vnguibus & veste in qua capta erat deposita, & postquam patrem & matrem per integrum mensem deplorasset. Fortassis vt his lustrationibus munda & sancta reddita, ad populum sanctum adiungeretur oblita generis & cognationis suæ: aut ne fortè Iudæus ob erinium, vnguim & vestium ornatum temere mulierem adamasset, & vt per horum spoliatio nem probaretur; an vanus amor esset, & qui ad perpetuum coniugij vinculum minus idoneus esset: aut fortassis vt ea puella lugubres sor des, & funebrem corporis habitum suscipiens, triginta diebus parentes desleret & amicos, quos in bello perdiderat, & postea veluti tristitia & luctu fatiata, ad epulas, gaudia, & nuptias conuerteretur.

Deuteronomij etiam 25. statuitur; vt si quis, nimirum primogenitus, moreretur vxore absque filijs relicta, eam vxorem frater duceret, vt fratris mortui semen suscitaret; ac proinde primogenitus ex ea filius susceperet, fratris sui mortui filius censeretur, & haberetur (& nominè, inquit, fratris mortui vocabitur) hoc est, succedet in nomen eius, ita vt illius filius habeatur, & ad eum ipsius hæreditas pertineat, quod si frater eam in matrimonium non duxisset, statutum lege erat, vt eam sibi vxorem adiungeret propinquus. Causa huius legis hæc erat præcipua; vt hæreditates in ipsijs familijs perpetuo manerent; ac proinde, si frater vel propinquus semen fratris mortui non suscitaret, eius hæreditas ad aliam familiam transfiret. Item, ne vidua relicta, omni solatio, & subsidio destituta

maneret; ac vt luctus eius & moeror aliqua ex parte leuaretur, & propinqui eius qui obierat, consolationem acciperent.

Præterea permittit lex Deuteronomij 24. vt marito fas esset vxorem dimittere, & diuortium facere; ita tamen, vt ei repudij libellum scripto traderet, quo fateretur se eam eiecere & repudiare, & dare liberam facultatem abeundi quo vellet. Graue & periculosum est apud te semper habere, quem odio prosequaris hinc enim multa mala oriuntur. Vnde voluit Deus potius diuortium & repudium permittere, quam mala quæ ex tali odio sequuntur, tolerare; ne viri temere suas vxores occiderent. Quo etiam iure foeminas in officio continuit; quæ molestiores viris suis parebant, ne repudiarentur. Repudiatam foeminam antequam alteri nuberet, poterat vir sibi conciliare: postquam verò alteri nupsisset, non poterat eam vxorem ducere; etiam si à secundo marito repudiata fuisset, aut vidua relicta, quia cum secundo virorem habuerat, & polluta fuerat. Aequissima lex, quæ virum simul & vxorem multabat: Vxorem quidem in repudio, quod meruerat; virum verò, quia facile vxorem repudauerat, & ne mariti remere vxores abicerent. Pollutam foeminam hoc in loco Scriptura vocat eam, quam secundus maritus, cognouerat: *abominabilis facta est coram Domino.* Non significat, vt Caietanus annotauit, rem detestabilem fecisse foeminam, quæ repudiata alteri nupsisset; sed maritum rem execrabilem facere, qui primùm repudiatam à se vxorem duceret, postquam cum secundo marito rem habuerat: nam id Deus prohibebat, eo quod repudium simulatum & fictum videri posset; & quia facile mariti vxores repellerent, si fas esset, post secundas nuptias contractas ab vxore repudiata ad primas redire.

Item Numerorum 36. Lex ista continetur: *Omnes viri ducent vxores de tribu & cognatione sua, & cuncta feminae de eadem tribu maritos accipient.* Erat igitur lex, vt foemina non nuberet, nisi viro eiusdem tribus, & familiæ, & vir non duceret vxorem, nisi ex eadem tribu & familia. Vbi annotandum, in Hebraica lectione dici: *Omnia feminae, quæ in hereditate paterna successerit, nubet viro ex eadem tribu & familia.* Vnde non erat legis generale præceptum, vt omnis foemina maritum acciperet ex eadem tribu, & cognatione, sed quæ esset hæres: foemina autem hæres non erat, quæ fratrem habebat: filius enim in hæreditate paterna succedebat exclusa foemina: filio vero deficiente, foemina succedebat. Item non solum lege præcipiebatur, vt omnis foemina, quæ hæres honorum esset, nuberet viro suæ tribus, sed etiam suæ familiæ.

Obijcies, generatim dici in vulgata Latina editione: *Cuncta feminae, de eadem tribu maritos accipient.* Deinde, solum dicitur, de eadem tribu, non additur de eadem cognatione, & familia. Respondeo immeritò latinum vulgatum interpretem hoc in loco reprehendendam quibusdam, nam quamuis vniuersè dicatur, *cuncta feminae*, statim tamen subiungitur ratio, & causa legis; nempe, vt hæreditas permaneat in familijs, nec simul misceantur tribus, sed ita maneant, vt

neant, ut à Domino separatae sunt. Ergo subiecta legis ratio indicat, legem non esse generaliter latam, sed de foeminis, quae hereditatem à parentibus acciperent. Ea insuper legis causa docet, legem, qua dicitur: *Cunctae foeminae de eadem tribu maritos accipient*: esse intelligendam non solum de eadem tribu sed etiam de eadem familia, quoniam causa redditur: *Ut hereditas permaneat in familia*, praefertim cum prius dixerit: *Omnēs viri ducunt uxores de tribu cognatione sua*. Ergo cum dicitur: *Et cunctae foeminae maritos accipient de eadem tribu*: repeti debet quod per Eclipsin subicitur: *Et cognatione*, ex quo perspicitur viris ac foeminis ex tribu Leuitica, licuisse coniugia contrahere cum ijs qui erant ex qualibet alia tribu, eo quod tribus Leuitica hereditates non habebat, & foeminis cuiuslibet tribus, quae heredes non erant, licebat viros sibi adiungere ex qualibet alia tribu.

Item Leuiticorum 18. lex fertur, qua coniugia inter certa personarum genera prohibentur, nempe, inter matrem & filium; inter uxorem seu concubinam patris, & filium ipsius patris, inter sororem & fratrem, inter nepotem & amyram, siue materteram, hoc est, sororem patris, & sororem matris.

Prohibet quoque lex connubium inire cum uxore patris, cum sorore uxoris: quae ut commodius intelligamus, totam legem referemus.

Vetantur ibidem coniugia inter tredecim personarum consanguinitate vel affinitate coniuncta genera. **Primo** cum matre in illis verbis: *Turpitudinem patris tui, & matris tuae non discooperies*. Vbi diceret, *Quam pater tuus detexit turpitudinem, ne tu detegas*, nimirum, ne ad matrem tuam accedas, ne cum matre rem habeas. **Quares**, an haec lex prohibeat accessum filiae ad patrem, an solum filij ad matrem? Quidam opinantur utrumque accessum interdici, & damnari connubium filiae cum patre, **Primo**, quia Scriptura dicit: *Turpitudinem patris tui, & matris tuae non discooperies*. **Secundo**, quia idem gradus cognationis est inter filium & matrem, qui inter filiam & patrem. **Ceterum** B. Ambrosius & Augustinus intelligunt his prohiberi explicitè solum coniugium cum matre; implicite verò damnari quoque connubium cum patre, quoniam hoc etiam natura execrat. Et in his verbis: *Turpitudinem patris tui, & matris tuae non discooperies*, particula, & ponitur expositionis gratia, ut frequenter accipi solet in Scriptura, & sensus est, Turpitudinem patris tui, id est, turpitudinem matris tuae, quam pater tuus detexit, sic Caietanus, Lyranus, Abulensis, Vatablus. Et ex altera parte absurdum est magis connubium filij cum matre, quam filiae cum patre, quia mater iure cognationis est filiae superior; quae tamen iure coniugij cum filio subiecta esset: at in coniugio filiae cum patre, filia utroque iure subiceretur.

Secundo, cum uxore patris coniugium prohibetur, hoc est, cum nouerca, siue repudiata, à patre dum viuuit, siue relicta à patre demortuo, in illis verbis, *Turpitudinem uxoris patris tui non discooperies*.

Tertio, cum sorore siue ex patre, siue ex matre, quae domi vel foris est genita, hoc est, siue ex

tra matrimonium, siue in matrimonio suscepta; vel ut Chaldaeus Paraphrasis vertit. *Quae genita est à patre tuo ex altera uxore, aut à matre tua ex altera viro*. Sed cur non dixit lex Turpitudinem sororis tuae ex patre & matre non reuelabis? Respondet Augustinus quia multo magis, inquit, natura detestatur coniugium cum sorore ex utroque parente, quam connubium cum sorore ex altero tantum parente: & ideo lex vetuit explicitè quod minus est malum, ut implicite intelligeretur prohibitum, quod longè detestius & peius est malum.

Quarto, cum nepte ex filia, in illis verbis: *Turpitudinem filiae filij tui, vel neptis ex filia non reuelabis*, hoc est, neptis ex filio tuo, aut ex filia tua.

Quinto, cum filia uxoris patris, hoc est, cum filia nouerca, illis verbis: *Turpitudinem filiae uxoris patris tui, &c.*

Sexto, cum sorore patris, hoc est, cum amyra illis verbis: *Turpitudinem sororis patris tui*.

Septimo, Cum sorore matris, hoc est, cum matertera, illis verbis: *Turpitudinem sororis matris tuae*.

Octauid, Cum uxore patris, illis verbis, *Turpitudinem patris tui, &c.* hoc est, uxorem, quam cognouit patruus tuus non ducas, videlicet, siue relicta eo iam mortuo, siue repudiata ab eo, dum viuuit.

Nono, cum uera, hoc est, uxore filij, nimirum, siue relicta post mortem eius, siue repudiata ab eo, dum viuuit.

Decimo, cum uxore fratris, nempe vel repudiata eo adhuc viuente, vel cum liberis relicta post obitum eius.

Vndecimo, cum filia uxoris, hoc est, cum matre & filia eius, id est, cum priuigna.

Duodecimo, cum nepte ex filio, vel filio uxoris.

Decimotertio, cum sorore uxoris, hoc est, cum duabus sororibus, dum ambae viuunt; nam altera earum mortua, licebit superstitem in uxorem ducere, in toto eo capite est Hebraeus frequens, Turpitudinem, vel nuditatem foeminae huius vel illius non reuelabis, siue non detegas, Latine diceretur, verecunda huius vel illius foeminae non deteges, hoc est, cum eam non habeas. Nuditatem Hebraica lingua in viro, vel foemina vocat eam corporis partem, quam natura celauit, & quam occultatam cupimus. Latinus interpres vertit turpitudinem.

Item ibidem lege prohibetur accessus ad foeminam adhuc in menstruo profluuio, videlicet, & quia natura, & quia proli plurimum nocet talis accessus ad foeminam; ideo Leuiticorum 20. morte punitur, & Ezechielis 18. & 22. reprehenditur. Interdicitur etiam accessus ad foeminam nuptam alteri, quia sit proximi uxoris, & alienus torus violatur. Item, nefarius cum altero nasculo, vel cum iumento, aut pecude congressus, quia terra ipsa polluitur, & tantum scelus execratur, & tam improbos habitatores eiecit studet, & cupit, veluti Romachus corruptor cibos euomit.

Interdicebatur coniugium cum amyra vel matertera. Dubitant nonnulli an intelligeretur quoque coniugium interdicitum cum patruo vel auunculo, hoc est, An sicut lex prohibebat connubium inter consobrinum, & sororem pa-

Ambr. epi.
de lib. 9.
Aug. q. 58.
in Leuitic.

rem patris, hoc est amyram, vel matris, hoc est, materem, sic etiam inter consobrinam, & fratrem patris, vel matris, id est, patruum, vel auunculum. Quidam affirmant, quidam negant quoniam primum exprimitur Leuiticorum 18. secundum non item. Ambrosius tamen ad Paternum scribens, ait, coniugium cum patruo, vel cum auunculo esse Leuiticorum 18. interdictum: quoniam lex vetuit connubium cum amyra, vel cum matertera: ergo pari ratione implicite prohibuit matrimonium cum patruo, vel cum auunculo. Deinde etiam, quia lex inquit, naturam damnauit utrumque connubium. Ac S. Thomas in 4. distinet. 39. questione 1. art. 1. & 2. 2. quest. 154. art. 9. docet Leuiticorum 18. feminas natu maiores contrahere non posse cum consobrinis, quia sorores patris, aut matris solent in eadem domo cum pueris consobrinis commorari; & ideo si contrahere possent, periculum oriretur incestus: fratres vero parentum cum consobrinis puellis in eadem domo habitare non consueuerunt. Addunt alij aliam rationem, plus naturam horrere, ut consobrinus, qui subijci debet amyra, vel matertera, eam ducat uxorem, quae eo ipso iure connubij debet esse subiecta. Si tamen consobrina nubat patruo, vel auunculo, utroque iure, & connubij, & cognationis subesset.

Prohibebatur coniugium cum vxore patris, licet non esset mater, haec enim est vxor patris, quae quamuis à patre repudiata posset alteri nubere, non tamen priuigno. Sed dubitant quidam, an mortuo patre, liceret filio eam sibi matrimonio coniungere; quae fuerat vxor patris, non mater ipsius filij; & putant id licuisse. Et illud Pauli ad Corinthios: *Auditur apud vos fornicatio talis, qualis nec inter Gentes, ita vt vxorem patris sui aliquis habeat*: interpretantur de vxore patris adhuc uiuentis, sed repudiata. Alij negant id fuisse licitum; quod probabilius videtur. Est etiam quaestio an liberum filio esset uxorem ducere eam, quae nupierat patri, sed nondum erat ab eo cognita. Et quidam opinantur iure id fieri potuisse, eo quod Adonias petijt Abisag Sunamitem vxorem patris, sed nondum ab eo cognitam; quod si fuisset lege damnatum, proculdubio non id petijset Adonias. Verumenimvero magis, probo eorum sententiam, qui negant vltimo pacto tua conscientia filium ducere potuisse vxorem patris siue cognitam ab eo, siue non cognitam; siue eo superstiti repudiata, siue vita functo relicta.

Item quidam ambigunt, an fuerit inter fratres, & sorores coniugium Leuitici 18. lege damnatum, quando soror non erat ex eodem patre, & matre nata, sed tantum ex eodem patre. Snt quorundam opinio legem omnes sorores excludere, siue ex utroque parente, siue ex patre tantum essent. Alij vero sentiunt, legem tantum intelligi de sorore ex utroque parente, quoniam Abraham duxit Saram in uxorem, quae erat soror eius filia patris sui, & non matris suae: Et quia Thamar dicebat Ammoni filio Dauidis, vt ipsam peteret à patre in uxorem; qui non esset ipsam denegaturus. Et primis humani generis temporibus fratres sorores sibi matri-

monio copularunt. At praestat prima sententia, nam scriptura aperte loquitur: *Turpitudinem inquit, sororis tuae ex patre, siue ex matre, quae domi, vel foris genita est, non reuelabis*: hoc est, siue quae ex legitimo matrimonio nata est, siue ex vxore patris, nondum tamen ab eo in domum suam deducta, siue ex patre tuo ex altera matre, siue ex matre tua ex altero patre. Ad illud de Abrahamo respondeo, Saram non fuisse sororem germanam ipsius, sed sororem, id est, filiam fratris sui: sicuti Lot fuit frater Abraham; sic enim Abraham dixit ipsi Lot: *Fratres enim sumus*; cum tamen sui fratris filius esset. Thare pater Abraham, genuit Aram; hic autem genuit Saram. Et cum Abraham dixit: *Filia patris mei, & non matris meae*; ideo dixit, quia Thare pater eius genuerat Aram fratrem Abraham ex alia vxore. nam creditur Thare duas vxores habuisse, ex quarum vna sustulerit Aram, ex altera vero Abrahamum: Sensus itaque est: *Filia patris mei & non matris meae*: hoc est neptis ex patre & non ex matre: nam nepotes filij dici solent. Ad illud de Thamar; fortassis Thamar soror erat Ammonis non natura, sed adoptione, quia eam in filiam David adoptauerat: Vel si soror germana erat, illud dixit, Thamar perturbata, vt se à violentia fratris quoquo modo liberaret. Ad vltimum respondeo cum S. Augustino libro de ciuit. 15. capite 16. illud esse necessitate factum; cum nullae aliae essent foeminae, quas primi illi homines sibi matrimonio copularent.

Quae etiam solet, an omnes consanguinitatis & affinitatis gradus Leuiticorum 18. prohibiti ita iure naturali damnentur, vt Rom. Pontificis auctoritate relaxari nequeant. Duae sunt opinioniones, quas refert Sotus 4. distinet. 4. quest. 1. articulo. 3. vna docet omnes esse iure diuino & naturali prohibitos, ita vt Romanus Pontifex eos relaxare non possit: altera sententia & vera est, non omnes ita iure naturali damnari, vt Romani Pontificis auctoritate relaxari non possint. & haec est communi consensu Theologorum recepta, auctoritate Concilij Tridentini, Sess. 24. Can. 1. quam suo loco probabo. Dispensat, inquit, Siluester in verbo Papa, quest. 17. Romanus Pontifex in omnibus gradibus praeterquam in gradibus consanguinitatis ex recta linea ascendente & descendente, & praeterquam in primo gradu consanguineorum collateralium, hoc est praeterquam inter fratres; & dispensat, inquit, in gradibus affinitatis praeterquam in primo gradu rectae lineae, sed de his omnibus gradibus latius suo loco dicemus. in praesentia satis est dicere, licet in omnibus gradibus propinquorum Leuiticorum 18. prohibitis aliqua sit naturalis ratio; quae praescribit, ne coniugia in hisce gradibus contrahantur, non tamen est tam seuera & rigida, vt iustus de causis Romanus Pontifex non possit facultatem concedere, vt matrimonia in multis ex illis gradibus celebrentur.

Cap. XIII.

De eisdem Praeceptis spectantibus ad nuptias, quaedam quaestiones diluuntur.